

2

Sich kennenlernen – Kennismaken

Nicht immer ganz leicht!

Viele unserer Städte oder Bundesländer haben eigene niederländische Namen. Können Sie jedem seine deutsche Entsprechung zuordnen?

1. Berlijn	a. Rheinland-Pfalz
2. Keulen	b. Aachen
3. Aken	c. Wien
4. Rijnland-Palts	d. Bayern
5. Beieren	e. Berlin
6. Nedersaksen	f. Köln
7. Wenen	g. Basel
8. Bazel	h. Niedersachsen

Was Sie in dieser Lektion lernen:

- wie man die Nationalität, den Beruf, den Familienstand und den Namen erfragt und angibt.
- wie man fragt, ob jemand Kinder oder Geschwister hat.

Wichtige Ländernamen

België (Belgien), **Duitsland** (Deutschland), **Engeland** (England), **Frankrijk** (Frankreich), **Italië** (Italien), **Nederland** (die Niederlande), **Oostenrijk** (Österreich), **Spanje** (Spanien), **Zwitserland** (die Schweiz)

Welche Nationalität?

Bent u Nederlander/Nederlandse?

Sind Sie Niederländer/in?

Ben jij Nederlander/Nederlandse?

Bist du Niederländer/in?

Waar komt u vandaan?

Woher kommen Sie?

Waar kom jij vandaan?

Woher kommst du?

(Nee,) ik ben ...

(Nein,) ich bin ...

Duitser/Duitse

Deutscher/Deutsche

Oostenrijker/Oostenrijkse

Österreicher/in

Zwitser/Zwitserse

Schweizer/in

Ik kom uit ...

Ich komme aus ...

Ik woon in ...

Ich wohne in ...

Ik ga naar ...

Ich gehe/fahre nach ...

Welchen Beruf?

Wat is uw beroep?

Was sind Sie von Beruf?

Wat is je/jouw beroep?

Was bist du von Beruf?

Ik werk bij een bank.

Ich arbeite bei einer Bank.

Ik ben architect.

Ich bin Architekt.

Und der Familienstand?

Bent u getrouwd/gehuwd?

Sind Sie verheiratet?

Ben jij getrouwd/gehuwd?

Bist du verheiratet?

Aussprache

- g wie **ch** in „Nacht“ (in Flandern etwas weicher als in den Niederlanden), z. B. **getrouwd**
- ch wie **ch** in „Nacht“ z. B. **architect** oder wie **sch** in „Schokolade“, z. B. **machine**

Waar komt u vandaan?

Hören Sie den Dialog. Wo wohnt der Mann und was ist er von Beruf?

7

- Sorry¹, is deze plaats nog vrij?
- Ja hoor.
- Bedankt.
- Neem me niet kwalijk, maar u bent geen Nederlandse, of wel?
- Nee nee, ik ben Duitse. Uit Frankfurt. En u, waar komt u vandaan?
- Ik kom uit Maastricht, maar ik woon in Amsterdam.
- Een prachtige stad! Gaat u ook naar Antwerpen?
- Ja, voor mijn werk, ik ben architect. En wat is uw beroep?
- Ik ben secretaresse en werk bij een bank, maar nu ben ik op vakantie.
- En bent u alleen op reis?
- Nee, met mijn man!
- Ah, dus u bent getrouwd ...?
- Ja, en ik heb ook twee kinderen. En u, bent u getrouwd?

VLAAMS ¹Excuseer (me/mij)

Worauf es ankommt

Höflichkeitsfloskeln

Sorry¹ / neem me niet kwalijk (Entschuldigung / verzeihen Sie [mir]). Bedankt / dank u (danke) oder dank u wel (danke schön), darauf antwortet man: graag gedaan (bitte, gern geschehen) oder geen probleem (keine Ursache).

Herkunft

Ik ben ... (Ich bin ...): Duitser/Duitse (Deutscher/Deutsche), Nederlander/Nederlandse (Niederländer/in), Belg/Belgische (Belgier/in), Engelsman/Engelse (Engländer/in), Fransman/Française (Franzose/Französin), Italiaan/Italiaanse (Italiener/in), Spanjaard/Spaanse (Spanier/in), Griek/Griekse (Grieche/Griechin). Aber auch: Ik kom uit ... (Ich komme aus ...) Utrecht (Utrecht) usw.

Familienstand

Ik ben ... (Ich bin ...): getrouwd/gehuwd (verheiratet), ongetrouwd/ongehuwd (unverheiratet), gescheiden (geschieden), verloofd (verlobt).

Ein bisschen Grammatik

Vorsicht bei Fragesätzen in der 2. Person! Bei **u** sagt man: **u komt** → **komt u**?

Aber bei **jij** (oder dem „unbetonten“ **je**) sagt man: **jij komt** → **kom jij**? Wenn **jij/je** also hinter dem Verb steht, fällt das **-t** weg.

u bent → **bent u**? vs. **jij bent** → **ben jij**?

u werkt → **werkt u**? vs. **jij werkt** → **werk jij**?

Enthält allerdings das Verb bereits ein **-t**, bleibt dieses auch in der **jij/je**-Form erhalten:

u heet → **heet u**? vs. **jij heet** → **heet jij**?

Oefeningen

1 Verstandnis und Aussprache

Sicher verstehen Sie die folgenden Sätze. Na dann bitte mal nachsprechen!

8

1. Sorry¹, is deze plaats nog vrij?
2. Mijn man komt uit Zaandam. En u, waar komt u vandaan?
3. Ik ben architect. En wat is uw beroep?
4. Bent u hier op vakantie?
5. Ik ben getrouwd en heb twee kinderen.
6. Ik ben secretaresse en werk bij een bank.

2 Bitte ordnen Sie

In dieser Übung sind die Sätze eines Dialogs durcheinandergeraten. Können Sie sie so ordnen, dass sie wieder einen Sinn ergeben? Zur Kontrolle hören Sie sich den Dialog an und spielen ihn mit Ihrem Nachbarn nach.

9

- __ Een prachtige stad! Gaat u ook naar Groningen?
- __ Nee nee, ik ben Duitser, maar ik woon in Rotterdam.
- __ Goede reis dan.
- __ Ja, voor het werk. En u bent op vakantie, of niet?
- 1 Goedenavond. Neem me niet kwalijk, maar bent u Nederlander?
- __ Ja, ik werk nu niet, ik ben op vakantie.

3 Passende Formulierungen

Finden Sie im Dialog auf Seite 16 die passenden Formulierungen für folgende Gesprächssituationen. Wenn Sie ein Wort nicht kennen, fragen Sie Ihren Kursleiter.

1. fragen, ob der Sitzplatz frei ist	4. jemanden nach seinem Beruf fragen
2. jemanden nach seiner Herkunft fragen	5. sagen, dass man den Beruf ... ausübt
3. sagen, dass man in der Stadt ... wohnt	6. sagen, dass man verheiratet ist

4 Was passt zueinander?

Welche Nationalität haben folgende Personen? Können Sie immer einer Person eine Nationalitätsbezeichnung zuordnen?

1. Vincent van Gogh	a. is Engelsman.
2. Coco Chanel	b. is Française.
3. Jean-Claude Van Damme	c. is Nederlander.
4. David Beckham	d. is Belg.
5. Heidi Klum	e. is Zwitser.
6. Roger Federer	f. is Duitse.

Nationalitäten

Belg/Belgische (Belgier/Belgierin),
Duitser/Duitse (Deutscher/Deutsche), **Engelsman/Engelse** (Engländer/Engländerin),
Fransman/Française (Franzose/Französische), **Italiaan/Italiaanse** (Italiener/Italienerin), **Nederlander/Nederlandse** (Niederländer/Niederländerin), **Oostenrijker/Oostenrijkse** (Österreicher/Österreicherin),
Spanjaard/Spaanse (Spanier/Spanierin), **Zwitsers/Zwitserse** (Schweizer/Schweizerin)

5 Etwas Fantasie

Erfinden Sie eine Identität: einen Namen, woher Sie sind, was Sie beruflich machen etc. Ihr Tischnachbar soll sie durch Fragen herausfinden. Hier ein mögliches Gesprächsmuster.

● Goededag, bent u Marijke?	● Woont u in Antwerpen?
■ Nee, ik ben Katleen.	■ Nee, ik woon in Brugge, maar ik ga naar Antwerpen.
● Bent u Duitse? Uit Berlijn?	● Werkt u bij een bank?
■ Nee, ik ben Belgische, uit Gent.	■ Nee, ik ben tandarts.

tandarts = Zahnarzt/-ärztin

Wie ist der werte Name?

Mijn naam is ...

Mein Name is ...

Ik heet ...

Ich heiße

... en u/jij?

... und Sie/du?

Hoe heet hij/zij/uw man/vrouw/
vriend(in)/broer/zus?

Wie heißt er/sie/Ihr Ehemann/Ihre
Ehefrau/Ihr(e)Freund(in)/Ihr Bruder/
Ihre Schwester?

Hij/Zij heet ...

Er/Sie heißt

Bent u meneer/mevrouw Brouwer?

Sind Sie Herr/Frau Brouwer?

Ben jij Gerrit?

Bist du Gerrit?

Wer hat, der hat ...

Heeft u ...?

Haben Sie ...?

Heb jij ...?

Hast du ...?

Ik heb (geen) ...

Ich habe (kein/e) ...

kinderen

Kinder

broers en zussen

Geschwister

een broer

einen Bruder

een zus

eine Schwester

Berufe

Ik ben ...

Ich bin ...

verkoper/verkoopster

Verkäufer/in

advocaat/advocate

Anwalt/Anwältin

Wat is jouw naam?

Hören Sie den Dialog. Hat Holger Geschwister?

- Hallo, jij bent toch Luc, of niet?
- Ja ... Sorry¹, wat is jouw naam ook alweer?
- Ik heet Holger, ik ben de vriend van Inge.
- Ah ja ... Holger ... jij bent Duitser, of niet?
- Ja, ik kom uit München.
- En ben je hier alleen?
- Nee, met mijn broer.
- Ah, je hebt een broer?
- Ja, en ook een zus. En jij?
- Nee, ik heb geen broers en zussen. Ik ben enig kind.
Waarom ben je in Nederland? Ben je student?
- Ja, ik studeer Nederlands. En jij, wat doe jij?
- Ik ben verkoper in een computerwinkel ...
- Ah, interessant! Nou, tot binnenkort dan!
- Daag!

VLAAMS ¹Excuseer (me/mij)

Worauf es ankommt

Nomen est Omen

Nach dem Namen fragt man: **Wat is jouw naam?** / **Hoe heet jij?** (*Wie heißt du?*) bzw. **Wat is uw naam?** / **Hoe heet u?** (*Wie heißen Sie?*)

Herkunft

Nach der Herkunft fragt man: **Waar kom je/komt u vandaan?** (*Woher kommst du / kommen Sie?*), **Ik kom uit ...** (*Ich komme aus ...*), **jij komt uit ...** (*du kommst aus ...*), **U komt uit ...** (*Sie kommen aus ...*)

Ein bisschen Grammatik

Im Niederländischen ist der unbestimmte Artikel für alle Hauptwörter gleich: **een**.

een broer	ein Bruder
een zus	eine Schwester
een kind	ein Kind

Noch etwas mehr Grammatik

Auch die besitzanzeigenden Fürwörter sind für alle Geschlechter gleich:

mijn (*mein/e*), **jouw/je** (*dein/e*), **uw** (*Ihr/e*).

mijn broer en jouw man	mein Bruder und dein Ehemann
mijn vrouw en uw dochter	meine Ehefrau und Ihre Tochter
mijn kind en jouw zus	mein Kind und deine Schwester

Oefeningen

1 Verstandnis und Aussprache

Verstehen Sie die folgenden Sätze? Dann sprechen Sie sie bitte nach. 11

1. Jij bent toch Marijke, of niet?	4. Ik ben Oostenrijker en kom uit Wenen.
2. Wat is jouw naam?	5. Neem me niet kwalijk, heeft u broers en zussen?
3. Ik heet Willem. En jij?	6. Ik ben studente, ik studeer journalistiek.

2 Welches Verb passt?

Lesen Sie die Sätze und ergänzen Sie die fehlenden Verben.

is – heten – werk – heet – komt – bent

- Sorry¹ meneer, hoe _____ u?
- Jij _____ uit Zwitserland, of niet?
- Mijn zus _____ verkoopster.
- Mijn twee beste vrienden _____ allebei Jan.
- _____ jij bij een bank?
- Waarom _____ u in België?

3 Hören verstehen

Hören Sie sich aufmerksam den Dialog an und beantworten Sie die Fragen. 12

1. Waar komt Eefje vandaan?	a. Zij komt uit Leiden.
	b. Zij komt uit Leuven.
2. Heeft Pim broers en zussen?	a. Ja, hij heeft een broer.
	b. Ja, hij heeft een zus.
3. Is Sofie Nederlandse?	a. Nee, ze is Belgische.
	b. Nee, ze is Engelse.
4. Ze is getrouwd, of niet?	a. Ja, zij is getrouwd.
	b. Nee, zij is gescheiden.

4 Können Sie's zuordnen?

Bitte ordnen Sie den deutschen Sätzen ihre niederländischen Entsprechungen zu.

1. Also bis bald ...	a. En heb jij broers en zussen?
2. Warum bist du in Belgien?	b. Bent u leraar?
3. Wie heißt deine Schwester?	c. Tot binnenkort dan ...
4. Sind Sie Lehrer?	d. En wat doe jij?
5. Und was machst du?	e. Waarom ben jij in België?
6. Und hast du Geschwister?	f. Hoe heet jouw zus?

5 Berufe raten

Suchen Sie sich aus der Liste auf Seite 20 einen Beruf aus. Ihr Nachbar soll ihn nach dem folgenden Gesprächsmuster erraten.

- Hoi Merel, jij bent verkoopster, of niet?
- Nee, ik ben kapster.
- Ben jij architect?
- ◆ Nee, ik ben vertegenwoordiger. En wat is jouw beroep?

...

Het belangrijkste in één oogopslag

Berufe

advocaat/advocate

Anwalt/Anwältin

architect/architecte

Architekt/Architektin

arts oder dokter

Arzt/Ärztin

tandarts

Zahnarzt/Zahnärztin

verpleger/verpleegster

Krankenpfleger/Krankenschwester

bankier

Bänker

secretaresse

Sekretärin

student/studente

Student/Studentin

leraar/lerares

Lehrer/Lehrerin

huisvrouw/huisman

Hausfrau/Hausmann

gepensioneerde

Rentner/Rentnerin

verkoper/verkoopster

Verkäufer/Verkäuferin

ingenieur

Ingenieur/Ingenieurin

vertegenwoordig(st)er

Vertreter/in

journalist/journaliste

Journalist/Journalistin

bakker

Bäcker/Bäckerin

loodgieter

Klempner

boer/boerin

Bauer/Bäuerin

kapper/kapster

Friseur/Friseurin

makelaar/makelaarster

Makler/Maklerin

boekhouder/boekhoudster

Buchhalter/Buchhalterin

Herkunft und Nationalität

Bent u Nederlander/Nederlandse?

Sind Sie Niederländer/in?

Ben jij Nederlander/Nederlandse?

Bist du Niederländer/in?

(Nee,) ik ben ...

(Nein,) ich bin ...

Waar komt u vandaan?

Woher kommen Sie?

Waar kom jij vandaan?

Woher kommst du?

Ik kom uit ...

Ich komme aus ...

Ik woon in ...

Ich wohne in ...

Beruf

Wat bent u van beroep?

Was sind Sie von Beruf?

Wat ben jij van beroep?

Was bist du von Beruf?

Wat is uw beroep?

Was ist Ihr Beruf?

Wat is jouw beroep?

Was ist dein Beruf?

Ik ben bankier.

Ich bin Bänker.

Ik werk ...

Ich arbeite ...

bij een bank

bei einer Bank

op een kantoor

in einem Büro

bij een verzekering

bei einer Versicherung

in een winkel

in einem Geschäft

Familienstand

Bent u getrouwd/gehuwd?

Sind Sie verheiratet?

Ben jij getrouwd/gehuwd?

Bist du verheiratet?

Ik ben ...

Ich bin ...

getrouwd/gehuwd

verheiratet

ongetrouwd/ongehuwd

unverheiratet

gescheiden

geschieden

verloofd

verlobt

Name

Wat is uw naam?

Wie ist Ihr Name?

Wat is jouw naam?

Wie ist dein Name?

Hoe heet u?

Wie heißen Sie?

Hoe heet jij?

Wie heißt du?

Mijn naam is ...

Mein Name ist ...

Ik heet ...

Ich heiße ...

Ik ben ...

Ich bin ...

Alter

Hoe oud bent u?

Wie alt sind Sie?

Hoe oud ben jij?

Wie alt bist du?

Ik ben twintig (jaar).

Ich bin 20 (Jahre alt).

Ik ben eenentwintig (jaar).

Ich bin 21 (Jahre alt).

Was mir sonst noch wichtig ist

FAMILIE

Wist je dat?

In het Nederlands zijn er twee woorden voor „Familie”: het eerste woord, *het gezin*, gebruik je voor ouders en hun kinderen, het tweede woord, *de familie*, omvat ook grootouders, kleinkinderen, tantes, ooms, nichten, neven etc. Er is geen woord voor „Geschwister”, je zegt gewoon *broer(s)* en *zus(sen)*.

(groot)ouders	(Groß-)Eltern
(groot)vader	(Groß-)Vater
(groot)moeder	(Groß-)Mutter
(klein)kind	(Enkel-)Kind
zoon	Sohn
dochter	Tochter
broer	Bruder
zus	Schwester
oom	Onkel
tante	Tante
neef	Neffe/Cousin
nicht	Nichte/Cousine

De beroemdste Nederlandse familie is natuurlijk de koninklijke familie. Koning Willem Alexander is maar voor een klein deel van Nederlands bloed, aangezien zijn voorvaders voor een deel Duits of ook Russisch waren. Maar dat geeft niet, de Nederlanders houden van hun koningshuis. Op 27 april vieren zij Koningsdag, een nationale feestdag. Als 27 april op een zondag valt, wordt Koningsdag op een andere dag gevierd. Op Koningsdag wordt heel Nederland oranje. De kleur oranje komt van de naam van prins Willem van Oranje, die in de 16e eeuw regeerde. De Belgen zijn terughoudender in hun relatie met hun koningshuis.

AMSTERDAM – HET VENETIË VAN HET NOORDEN

Niet te missen! – Bezienswaardigheden

Een wijk die in Amsterdam tegenwoordig steeds populairder wordt, is *Overhoeks* achter het Centraal Station. De wijk aan het IJ was het gebied waar Royal Dutch Shell in 1965 kantoren bouwde. De Overhoekse Toren is een van de iconen van de Amsterdamse skyline. Hij heet Overhoeks vanwege zijn diagonale positie ten opzichte van het IJ. In Overhoeks vind je het moderne witte filminstituut EYE, de A'dam toren en de Tolhuistuin (een restaurant). Er komen nog meer torens en woongebouwen en er ontstaat ook een groot hotel met conferentiecentrum. Het grasveld naast het EYE filminstituut (Overhoekspark) ontwikkelt zich door zijn fantastische uitzicht op het IJ tot een van de meest geliefde picknickplaatsen van Amsterdam. Je komt er heel makkelijk: neem de gratis boot (Buiksloterwegveer). Deze boot brengt je binnen een paar minuten naar Overhoeks en gaat dag en nacht heen en weer.

Smakelijk! – Regionale specialiteiten

In Amsterdam kun je heel internationaal eten. Vooral het eten uit vroegere Nederlandse koloniën is populair, bijvoorbeeld Indonesisch. Wil je een echt Nederlands gerecht uitproberen, dan kun je snert eten: een hele dikke erwtensoep met varkensvlees, aardappels, selderij, uien, prei en worst. Vergeet niet de meest geliefde snack van de Nederlanders te proeven: bitterballen (gefrituurde vleesballen). Of ook stamppot (hartig gerecht met gestampte aardappels en groente), poffertjes (kleine pannenkoekjes) of stroopwafels. En drink ter afsluiting een lekkere jenever. Proost!

Geheime tips

Iedereen weet dat een rondvaart door de grachten bij een bezoek aan Amsterdam hoort. Je kunt daarvoor een kaartje kopen bij een van de talloze bedrijven die toeristische rondvaarten per boot aanbieden. Maar het kan ook veel spannender: huur een van de vele waterfietsen en maak van je rondvaart een bijzondere en sportieve belevenis! Je kunt op verschillende plaatsen een waterfiets huren: bij het Rijksmuseum, het Anne-Frank-Huis, het Leidseplein en op de hoek van de Keizergracht en Leidsestraat.

Quellenverzeichnis

Cover: © Getty Images/E+/Pekic

Fotos Innenteil:

- S. 4: © Getty Images/iStock/MichaelUtech
S. 6: beide Fotos © Hueber Verlag-Archiv
S. 7: © Getty Images/E+/LeoPatrizi
S. 8: © Getty Images/iStock/AndreyKrav
S. 9: © Getty Images/E+/laflor
S. 10/11: © Getty Images/iStock/ivotheeditors
S. 12: © fotolia/Franz Pfluegl
S. 13: links © Getty Images/E+/Eva-Katalin, rechts © Getty Images/iStock/Dragan Grkic
S. 14: © Getty Images/iStock/Olena_Znak
S. 15: © fotolia/CandyBox Images
S. 16/17: © Getty Images/iStock/pigprox
S. 18/19: © Getty Images/iStock Unreleased/tunart
S. 20: © Getty Images/iStock/Halfpoint
S. 21: links © 2xSamara.com - stock.adobe.com, rechts © fotolia/andreas reimann
S. 22: © Getty Images/iStock/AndrijTer
S. 23: www.cartomedia-karlsruhe.de
S. 24/25: © Getty Images/iStock/RudyBalasko
S. 26/27: © Getty Images/E+/AleksandarGeorgiev
S. 28: © Getty Images/iStock/Olena_Znak
S. 29: links © Getty Images/iStock/mammuth, rechts © Getty Images/iStock/Allard1
S. 30: © Getty Images/iStock Unreleased/argalis
S. 31: © Getty Images/OJO Images/Robert Daly
S. 32: © Getty Images/iStock/MarioGuti
S. 33: © rh2010 - stock.adobe.com
S. 34: © Getty Images/iStock/thehague
S. 35: © Getty Images/iStock/macniak
S. 36: © Cla78 - stock.adobe.com
S. 37: oben © iStock/jeancliclac, unten © Getty Images/iStock/tzahiV
S. 38: © Getty Images/iStock/emicristea
S. 39: © Thinkstock/iStock/jjmm888
S. 40/41: © Getty Images/iStock//PEDRE
S. 42/43: © Getty Images/iStock/sara_winter
S. 44: © Getty Images/iStock/Nikada
S. 45: oben © Elisabeth - stock.adobe.com, unten © Getty Images/iStock/querbeet
S. 46: © Getty Images/iStock/A-Basler
S. 47: © Monkey Business - stock.adobe.com
S. 48/49: © Frankix - stock.adobe.com
S. 50/51: © Getty Images/iStock/MichaelUtech
S. 52: © Getty Images/E+/funky-data
S. 53: links © Getty Images/iStock/PicturePartners, rechts © Getty Images/iStock/Casarsa
S. 54: © mila103 - stock.adobe.com
S. 57: © Getty Images/Pixland/Jupiterimages
S. 58: © Getty Images/iStock/SL_Photography
S. 59: © Getty Images/iStock/from_my_point_of_view
S. 60: © Getty Images/iStock/AnnekeDeBlok
S. 61: © Getty Images/iStock/KavalenkavaVolha
S. 62: Sofie Melis, Versoix
S. 63: links © Yingko - stock.adobe.com, rechts © Getty Images/iStock/sara_winter
S. 64: © Getty Images/iStock/querbeet
S. 65: © Getty Images/iStock/RossHelen
S. 66/67: © Getty Images/iStock/JacobH
S. 68/69: © Getty Images/iStock/Jared_Sislin_Photography
S. 70: © Getty Images/E+/funky-data
S. 71: oben © Getty Images/iStock/julief514, unten © Getty Images/Purestock
S. 72: © Getty Images/E+/cdwheatley
S. 73: links oben © Getty Images/E+/Opla, links unten © Getty Images/iStock/sorincolac, rechts © Yasonya - stock.adobe.com
S. 74/75: © Getty Images/E+/funky-data
S. 76/77: © Dmitry Rukhlenko - stock.adobe.com
S. 78: © Getty Images/iStock/dropStock
S. 79: links © Getty Images/iStock/Mauvries, rechts Getty Images/iStock/AnjoKanFotografie
S. 80: © Getty Images/iStock/CreativeNature_nl
S. 81: links oben © artfocus - stock.adobe.com, links unten © Getty Images/iStock/Zwilling330, Mitte © Getty Images/iStock/catolla, rechts oben © Getty Images/iStock/dennisvdw, rechts unten © Getty Images/iStock/querbeet
S. 82/83: © Getty Images/E+/funky-data
S. 84/85: © Getty Images/iStock Editorial/mareandmare
S. 86: © Getty Images/iStock/MarioGuti
S. 87: links © Getty Images/iStock/36clicks, rechts © Getty Images/iStock/anatols

S. 88: © Getty Images/iStock/Allard1
S. 89: © Getty Images/iStock/dimychsun
S. 90: © Aleksandar Mijatovic – stock.adobe.com
S. 91: © Getty Images/iStock/adisa
S. 92/93: © Getty Images/E+/Solstock
S. 94: © Getty Images/Ingram Publishing
S. 95: oben ©.shock – stock.adobe.com,
unten © Getty Images/iStock/anatols
S. 96: © PiXXart Photography – stock.adobe.com
S. 97: © Thinkstock/iStock/PIKSEL
S. 98/99: © Getty Images/iStock/KavalenkavaVolha
S. 100/101: © Mikhaylovskiy – stock.adobe.com
S. 102: © iStockphoto/diego cervo
S. 103: links © Getty Images/iStock/Ignatiev,
rechts © fotolia/CandyBox Images
S. 104: © Getty Images/iStock/Ignatiev

Bildredaktion: Cornelia Hellenschmidt, Hueber Verlag,
München

Inhalt der MP3-Dateien:

© 2020 Hueber Verlag GmbH & Co. KG, München,
Deutschland – Alle Urheber- und Leistungsschutzrechte
vorbehalten. Kein Verleih! Keine unerlaubte Vervielfälti-
gung, Vermietung, Aufführung, Sendung. Keine Haftung
für Schäden, die bei unsachgemäßer Bedienung des
Abspielgeräts bzw. der Software hervorgerufen werden
können.

Sprecherinnen und Sprecher: Desiree Dibra, Herman
van Ulzen, Katrien Vertommen, Thomas Westerbeek van
Eerten

Produktion: Atrium Studio Medienproduktion GmbH,
81379 München